

SPIS TREŚCI

zasady układu, dzieje edycji. — Uzupełnienia Księgi przysłów, F. Krček, A. Brückner. — F. Korab-Brzozowski. — Próby historii paremiografii.	
Elżbieta Jaworska: Działalność folklorystyczna Komisji Antropologicznej Akademii Umiejętności w Krakowie	140
I. Powstanie Komisji Antropologicznej	140
Powołanie Akademii w r. 1872 i utworzenie Komisji Antropologicznej w r. 1873. — Przewodniczący i sekretarze Komisji. — Redaktorzy ZWAK-u (1877-1895) i MAAE (1896-1919).	
II. Między historią a antropologią	146
Ludoznawstwo jako nauka pomocnicza historii i zbiór materiałów. — W kręgu koncepcji Kolberga, Karłowicza, T. Wojciechowskiego. — Na granicy humanistyki i przyrodoznawstwa.	
III. Uchwały w zakresie prac folklorystycznych	152
Instrukcja N. Sadowskiego. — Korespondenci terenowi. — Inicjatywy I. Kopernickiego. — Obseena. — R. Zawilińskiego Program badań etnologicznych oraz Folklor i jego obecne zadania. — Postulaty III Zjazdu Historyków Polskich wobec etnografii (1900). — Inne projekty Komisji.	
IV. Zapis dialektologiczny a potrzeby folklorystyki	164
Gwara w kwestionariuszach etnograficznych. — Zapis uproszczony w praktyce zbierackiej. — L. Malinowski i jego uczniowie. — Postulat fonetycznego zapisu. — Propozycje R. Zawilińskiego. — Spór w łonie Komisji. — Uchwała z 1896 r. — Referat A. Kaliny na III Zjeździe Historyków Polskich. — Uchwała Komisji z 1900 r. — Stanowisko J. Baudouina de Courtenay i K. Nitscha.	
V. Izidor Kopernicki (1825-1891)	172
Twórca podstaw antropologii polskiej, sekretarz Komisji i redaktor ZWAK-u. — Zainteresowania ludowymi pojęciami lekarskimi i przyrodniczymi. — Kwestionariusz z 1877 r. — Badacz folkloru górali beskidzkich. — Wyprawa w Karpaty wschodnie. — Przekłady folkloru serbskiego. — Folklor cygański i inne prace. — Idea Towarzystwa Ludoznawczego. — Przyjaźń z Kolbergiem.	
VI. Lucjan Malinowski (1830-1898)	181
Przyczynki ludoznawcze. — Podróż na Śląsk i Spisz w 1869 r. i ogłoszone z niej spostrzeżenia. — Powieści ludu polskiego na Śląsku i Powieści spiskie (1900-1903). — Edycje materiałów Malinowskiego.	
VII. Seweryn Udziela (1857-1937)	189
Prace organizacyjne w Komisji. — Zbieranie materiałów w Galicji zachodniej. — Lud ropczycki. — Łemkowie. — Krakowskie materiały wierzeniowe. — Nurt popularyzatorski. — Propozycje uporządkowania prozy ludowej, 1905 r. — Zainteresowania sztuką ludową. — Muzeum Etnograficzne w Krakowie.	
VIII. Przegląd zawartości ZWAK-u i MAAE	200
Udział folkloru polskiego i obcego w ZWAK-u i MAAE. — W. Siarkowski. — K. Mátyás. — Z. Wierchowski. — W. Kosiński. — J. Rostafiński. — R. Zawiliński. — J. Świętek. — A. Saloni. — E. Klich. — S. Cercha. — W. Tetmajer. — S. i T. Estreicherowie. — F. Gawełek. — E. Kołodziejczyk.	
Helena Kapeliś: Jan Karłowicz (1836-1903)	227
I.	228
Przygotowanie naukowe. — Badania podanioznawcze 1873-1883. — W kręgu szkoły M. Müllera. — Sprawa podań narodowych. — Tekst i fascynacja językoznawcza. — Komparatystyka i propozycja systematyki bajek. — Studium o „Madejowym łożu”. — Drobne szkice, edytorstwo.	
II.	244
Studium o polskiej pieśni. — Próba systematyki ballad. — Apoteoza polskiej pieśni.	
Helena Kapeliś: Przedmowa	5
Teresa Brzozowska-Komorowska: Ryszard Berwiński (1819-1879)	11
Berwińskiego Studia o literaturze ludowej. — Radykalna zmiana poglądu na twórczość ludu. — Geschichte der Hexenprozesse jako bezpośredni wzorzec Studiów. — Studia pierwszą krytyczno-naukową książką o polskim folklorze. — Weryfikacja dawnych i nowe propozycje badawcze. — Recepcja Studiów.	
Elżbieta Millerowa, Agata Skrukwa: Oskar Kolberg (1814-1890)	25
I.	25
Początki zainteresowań ludoznawczych Kolberga. — Pierwsze wyprawy terenowe i pierwsze zbiory pieśni 1842-1845. — Pieśni ludu polskiego, 1857.	
II.	32
Zmiana programu zbierackiego. — Koncepcja Ludu. — Podróże odbyte po r. 1857. — Kształtowanie się modelu monografii regionalnej. — Sandomierskie.	
III.	48
Przenosiny do Galicji 1871. — Praca w Komisji Antropologicznej Akademii Umiejętności. — Dalsze serie Ludu. — Podróże po ziemiach zaboru austriackiego i pruskiego.	
IV.	61
Metody pracy, technika badań terenowych. — Współpracownicy. — Materiały ze źródeł drukowanych.	
V	83
Gatunki folkloru w zbiorach Kolberga. — Pieśni. Zapis gwarowy. Warianty. Zasady selekcji. Odsylacze. Klasyfikacja. — Różne odmiany bajek. Redakcja tekstu. Stosunek do źródeł. Język. Próby systematyzacji. — Twory pseudoludowe. — Podsumowanie.	
Teresa Brzozowska-Komorowska: Zygmunt Gloger i popularyzacja folkloru	104
Rodowód Glogera. — Wielostronność zainteresowań. — Różnorodność źródeł. — Pojęcie i rola folkloru. — Tradycja narodowa i folklor. — Gromadzenie zbiorów. — Działalność naukowa i popularnonaukowa. — Wydawnictwa dla ludu. — Józef Grajert, prace zbierackie i ludoznawczo-opisowe. Studia teoretyczne. Gawędy. — Kornel Kozłowski. Monografia ludu czerskiego.	
Julian Krzyżanowski: Samuel Adalberg (1868-1939)	128
Paremiografowie poprzednicy Adalberga w drugiej połowie w. XIX. A. Weryha Darowski, I. Bernstein. — S. Adalberg, Księga przysłów polskich. Komentarze,	

III.	Prace słownikowe i inne. — Angielska szkoła ewolucyjna. — Kłopoty z terminem „folklore”. — Redaktorstwo „Wisły”. — Udział w życiu naukowym polskim i obcym.	251
Helena Kapełus: „Wisła” (1887-1905)		264
I. Dzieje czasopisma		264
Założyciele. — Program Karłowicza. — Walka o utrzymanie „Wisły”. — E. Majewski i propozycje reform. — Upadek i próby kontynuacji.		275
II. Przegląd zawartości „Wisły”		275
Wstępne postulaty R. Zawilińskiego. — Zapis gwarowy. — Monografie „jednej wsi”. — Teksty ludowe. — Folklor innych grup społecznych. — Dział kwerend. — Artykuły problemowe. — Ziemię zachodnie. — Folklor innych Słowian i Litwinów. — Recenzje i bibliografia.		304
III. Współpracownicy „Wisły”		304
B. Grabowski, L. S. i B. W. Korotyńscy, Sz. Jastrzębowski, Z. Wasilewski, H. Łopaciński. — E. Majewski. — T. Dowgird i M. Wawrzeński. — Badacze terenowi: I. Piątkowska, M. R. Witanowski, S. Chełchowski, Z. A. Kowerska i in. — L. Krzywicki.		338
Helena Kapełus: „Lud”. Organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie (1895-1918)		338
I.		338
Powstanie pisma. — Wcześniejsza folklorystyka lwowska, S. Barącz, E. Janota, W. Dzieduszycki i seria monografii powiatowych. — Dzieje „Ludu”, A. Kalina i program Towarzystwa Ludoznawczego.		350
II.		350
Przegląd zawartości pisma, monografie, zbiory materiałów, nowe gatunki folkloru, folklor obcy, formy zapisu, pomysły systematyzacyjne. — Zespół autorski, B. Gustawicz, L. Młynek, Sz. Matysiak, F. R. Gawroński, J. Witort, F. Krček, A. Fischer, S. Wasylewski, S. i H. Windakiewiczowie i in. — Recenzje i polemiki. — Kwestionariusze.		391
Andrzej Bukowski: Pomorze Gdańskie (Od Ceynowy do „Gryfa”).		392
I.		403
Romantyczne zainteresowania folklorem na Pomorzu. F. Ceynowa i inni. — Czasopisma, książki popularne, G. Pobłocki. — Pomorze w badaniach przybyśzów. O. Kolberg, K. W. Wójcicki, R. Zmorski, A. Hilferding, A. Mosbach.		403
II.		415
Pokolenie badaczy pozytywizmu, S. Kujot, H. Gołębiowski, L. Biskupski, H. Derdowski, J. Łęgowski i in. — O. Knoop.		420
III.		420
U progu czasów najnowszych. I. Gulowski, F. Lorentz, J. A. Patock, A. Majkowski i „Gryf”. — Program Młodokaszubów.		420
Tadeusz Oracki: Mazury i Warmia w okresie 1800-1914		420
I.		
Warunki kształtowania się zainteresowań folklorystycznych na Mazurach na przełomie XVIII i XIX w. — Specyfika regionu. — Królewiec. — Działalność J. G. Herdera i prace Niemców. — Najstarszy zbiór polskich pieśni, rękopis M. Thomassicka. — J. Olech. — K. Lach Szyrma. — K. C. Mrongowiusz. — G. Gizewiusz i jego zbiór pieśni. — „Przyjaciel Ludu Łecki”.		
II.		
Na przełomie dwóch epok. — Warunki działalności folklorystów od śmierci Giewiusza (1848) do wystąpienia W. Kętrzyńskiego. — Indywidualne amatorstwo: G. i M. Gerssowie, K. Sembrzycki senior. — A. Gąsiorowski. — Kolberg i teka Mazury Pruskie. — J. K. Sembrzycki i J. J. Ossowski, próba folklorystyki naukowej. — Opisy etnograficzne i krajoznawcze Mazur. — Zainteresowanie uczonych polskich Mazurami na przełomie XIX i XX w. — C. E. Salewski, inicjatywy wydawnicze.		463
III.		472
Początki naukowej folklorystyki niemieckiej w drugiej połowie XIX w. — Uczni wschodniopruscy. — Znaczenie prac M. Toeppena i H. Frischbiera.		472
IV.		487
Warmia jako region historyczno-etnograficzny. — Warunki kształtowania się zainteresowań folklorystycznych w drugiej połowie XIX w. — Rola kultury ludowej w utrzymaniu polskości. — Opisy Warmii E. Tyszkiewicz i S. Tarnowski. — K. E. Sieniawski, J. Liszewski, E. Buchholz i A. Samulowski. — Wyśkietwa warmińskie i „literatura dla ludu”. — Rola pieśni religijnej. — J. Giedawnictwa warmińskie i „literatura dla ludu”. — J. N. Szadowski, A. Treichel. — Badania dialektologiczne K. Nitscha. — Relacje z Warmii R. Zawilińskiego i S. Czekanowskiego. — Ks. W. Barczewski.		490
V.		492
Jerzy Pośpiech: Śląsk (1864-1918)		492
I. Śląsk Cieszyński		517
Pierwsze akcje zbierackie. — B. Hoff i folklorysty spoza Śląska. — Zbieracze miejscowi. A. Cinciała, P. Stalmach, J. Bystron. — Poeta ludowy J. Kubisz. — Towarzystwo Ludoznawcze w Cieszynie, 1901. — „Zaranie Śląskie” (1907-1912) i jego redaktor, E. Farnik. — Popularyzacja folkloru, Feitzingerowie. Prasa regionalna. — J. Kupiec.		550
II. Górny Śląsk		550
Kolberg i L. Malinowski. Akcja zbieracka pisma „Katolik”, A. Hytrek. — J. Gregor. — Ł. Wallis. — Dialektolog M. Przywara. — Chłop-zbieracz B. Kampa i in. — E. Szramek. — Badania dialektologiczne K. Nitscha. — Pisarze ludowi. — Prasa lokalna. — Kalendarze.		567
III. Dolny Śląsk		567
Zbieracze niemieccy. — W. Nehring i wrocławska katedra slawistyki. — Polskie stowarzyszenia. — Udział Niemców. Śląskie Towarzystwo Ludoznawcze i jego wydawnictwo. — J. Piprek. — Podsumowanie osiągnięć folklorystycznych na Śląsku.		590
Teresa Brzozowska-Komorowska: Podhale		590
Zainteresowanie regionem. — Turystyka i folklor. — Przybysze-entuzjaści: T. Chałubiński, W. Eljasz Radzikowski, A. Wrześniowski, B. Dembowski, G. Smólski. — Prace słownikowe i studia gwaroznawcze. — Badania nad tańcem i pieśnią. — Narratorzy i miejscowi folklorysty: Sabała, A. Tylka Suleja, A. Stopka Nazimek, W. Brzega, J. Kantor. — Muzeum Tatrzańskie.		605
Helena Kapełus: Folklor obcy w badaniach Polaków		605
G. Manteuffel i S. Ulanowska jako badacze folkloru łotewskiego. — Folklor litewski w zbiorach M. Dowojny Sylwestrowicza i Kolberga. — Zainteresowania białoruskie J. Baudouina de Courtenay i innych językoznawców. — Lud białoruski, monumentalne dzieło M. Federowskiego. — Materiały ukraińskie w wydawnictwach Akademii Umiejętności. Cesław Neyman. — Folklor „egzotyczny”. W. Sieroszewski, B. Piłsudski, T. Smoleński.		
Ryszard Wojciechowski: Filologowie wobec folkloru		
Ciągłość cechą dziejów folklorystyki polskiej. — Zainteresowanie filologów badaniem wiedzy ludu i jego drogi do niej.		

I.
Rozważania P. Chmielowskiego i Zjazdu Historycznoliterackiego im. J. Kochanowskiego: Jak należy traktować utwory poezji ludowej w historii literatury polskiej?

II.
Folklorystyczne prace H. Biegeleisena. — S. Zdziarski wylawia pierwiastki ludowe w poezji polskiej XIX w. — W. Dropiowskiego pierwszy po Berwińskim zarys początków zainteresowań ludoznawczych w Polsce. — Historycy literatury ujawniają inspiracje ludowe w poezji i wpływ twórczości artystycznej na ludową. — A. Brücknera z S. Windakiewiczem spór o teatr ludowy w Polsce.

III.
Przysłowia, powieści ludowe i rycerskie, mitologia polska i słowiańska w badaniach A. Brücknera. — Skandaliczna polemika M. Kawczyńskiego z E. Porębowiczem na temat samorodności i artystycznych wartości folkloru. — Ożywienie badań folklorystycznych zapowiada ich twórczą kontynuację po wojnie 1914 - 1918.

Wykaz skrótów

Indeks osób

Spis ilustracji